

sacramenta ab hæretico noto, quia loquitur secundum jus antiquum, ut sect. 1, numer. 7 advertimus. Habet autem hæc assertio specialem difficultatem in sacramento confessionis, quia in illo est necessaria jurisdictio. Hæreticus autem non videtur habere jurisditionem, ut docet divus Thomas 2. 2, q. 39, art. 3. Dico tamen ex vi censuræ non omnino auferri jurisditionem, donec persona declarata sit. An vero ex vi hæresis amittatur statim jurisdictio, dicam in sect. 5. Addunt vero aliqui, quamvis hæc vera sint ex vi censuræ, nihilominus ex vi hæresis prohibitum esse fidelibus accipere sacramenta ab hæretico. Ita tenet Azor, tom. 2, lib. 8, capit. 11, quæst. 7. Sed contrarium verum est, *per se loquendo*, ut in citatis locis dixi, et bene defendit Sancius supra; quia talis prohibitio neque est de jure divino, ut supra docui, nec in jure ecclesiastico invenitur, seclusa censura. Dixi autem *per se loquendo*, quia per accidens id potest esse malum, vel ratione scandali quod aliis tribuitur; vel ratione periculi cui se exponit, qui ab hæretico petit sacramenta; vel, si illum, non paratum ad tale ministerium præstandum, sine necessitate inducat ad peccandum, seu ad id agendum quod sine peccato facturus non est. Item potest esse malum ratione cooperationis ad aliquam superstitionem, ut si hæreticus aliquo ritu non catholico usus sit, ut variis exemplis Navar. et Sanc. bene declarant, et videri etiam potest Vasquez, in opusc. de Scandalo, dubio 4. Denique potest intervenire accidentaria malitia, ex aliqua speciali prohibitione, qualis est in matrimonio contrahendo cum hæretico, de qua videri potest Sanc., l. 7 de Matrim., disp. 17, n. 5 et 6.

6. *Tertium dubium, criminisne an censuræ declaratoria requiratur.*—*Prima opinio auctoris.*—Tertium ac principale dubium est, qualis declaratio seu denuntiatio hæretici necessaria sit et sufficiens, ut vitari ab omnibus debeat; duplex enim cogitari potest: una, per sententiam declaratoriam criminis, per quam scilicet pronuntiatur hæresim commisisse; alia, per sententiam declaratoriam censuræ, per quam, scilicet, pronuntiatur censuram incurrisse, seu excommunicatum esse. Est ergo prima opinio, sufficere declarationem criminis, nam, eo ipso quod aliquis per sententiam denuntiatur quod hæreticus sit, juridice notificatur omnibus quod excommunicatus sit, quia notissimum omnibus est excommunicationem ab hæresi non separari. Hanc senten-

tiam tenui in tom. 5, disp. 9, sect. 2, num. 10, cum Soto, lib. 9 de Justit., q. 1, art. 8, ad 1, et in 4, d. 1, quæst. 5, art. 6, post. 8 conclus., et d. 13, q. 1, art. 9, et d. 22, q. 1, art. 4. Tenuit etiam Petrus Soto, lect. 4 de Excommunicat.; Gutier., Medina, Henriques, et alii quos refert Sancius, dicto l. 2, c. 9, num. 4, dicens esse probabilissimam sententiam.

7. *Secunda opinio Sancii, Navar. et Graffis.*—*Probat.*—*Secundo.*—Nihilominus idem Sancius contrariam magis probat cum Navar, tract. de Oration., miscell. 47, in fine n. 2, et sequitur Graffis in Decisionibus, lib. 4, c. 11, num. 5. Fundantur in verbis Extravagantis, scilicet: *Nisi sententia, vel censura, aut prohibitio contra personam certam a iudice publicata et denunciata fuerit, specialiter et expresse.* Unde argumentantur, quia per sententiam tantum declaratoriam criminis non denuntiatur censura specialiter, seu formaliter et expresse, sed tantum virtualiter, et quasi remote et in radice; sic enim censura in delicto confinetur; ergo per talem sententiam non satisfit verbis illius decreti; ergo non sufficit ut inde oriatur obligatio vitandi hæreticum. Secundo, quia, licet doctis vel sufficienter instructis fidelibus notum sit, hæreticum esse excommunicatum, multi nihilominus ex plebe facile hoc ignorare possunt; ergo non est illa sententia sufficiens ad obligandos omnes, nec per illam satisfit intentioni et rationi illius decreti, quæ fuit ut vitemus scandala, et occasiones vel delinquendi, vel habendi serupulos, et dubitationes circa evitacionem excommunicatorum. Propter quam rationem Sancius ita hoc exaggerat, ut dicat non sufficere ut sententia declaret talem esse hæreticum, et omnes pœnas hæreticorum incurrisse, vel etiam censuras contraxisse, si in generalibus verbis sistat, sed oportere ut in specie declaret esse excommunicatum, quia omnis alia declaratio non est formalis et expressa, neque omnem dubitationem tollit.

8. *Auctor in ipsa prima opinione perstat.*—In hoc puncto, imprimis censeo, practicè ac moraliter vix contingere ut hæc dubitatio locum habeat, quia, ut alias notavit Simane., in Institut., tit. 9, n. 164, non solent iudices adeo breves esse in pronuntiandis sententiis et condemnandis reis, ut declarent illos commisisse delictum, et non simul declarent satis distincte et expresse qua pœna ipsos afficiant, vel ipso jure affecti sint. Atque ita moraliter nemo per sententiam declaratur hæreticus,

SECTIO IV.

Utrum hæc excommunicatio reservata sit, et quis possit ab illa absolvere.

1. *Quod soli Deo reservata sit absolutio hæresis, hæreticum esse ostenditur.*—Distinguenda imprimis est reservatio culpæ a reservatione censuræ. De culpa enim fuit olim hæresis Novatiana, afferens absolutionem hujus culpæ ita esse reservatam, ut solus Deus possit illam tollere, nec sit in Ecclesia potestas absolvendi ab illa. Contrarium tamen est de fide certum, quia Christus indefinite et sine limitatione dixit: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*, et dictum est late in tom. 4, in 3 part., disp. 8, et tradunt pontifices Sircius, epist. 1, et Leo I, epist. 89 et 90, in fine; et Concilium Elibertinum, canon. 29, et Concilium Arelaten. I; et plura videri possunt in Castro, l. 1 de Justa hæret. punit., c. 21; et Mendoga super Concilium Elibertin., l. 2, c. 46. Est ergo certum dari in Ecclesia potestatem ad absolvendum a culpa hæresis, quantumcumque gravis, et multiplicata seu iterata fuerit.

2. *Hæresis per se non reservatur, sed media reservatione censuræ annexæ.*—Quod vero ad ejus reservationem pertinet, dicendum est, si culpa *per se ac præcise* spectetur, non esse *jure communi* reservatam. Dico, si *per se ac præcise* spectetur, id est, non conjuncta censuræ; nam adjuncta censura, certum est reservari, ut statim dicemus. Intelligendum est autem, quando culpa habens annexam censuram reservatur, media reservatione censuræ, etiam ipsam culpam in se reservari, quia tollitur jurisdictio ad absolvendum ab illa, ut ex materia de casibus reservatis suppono, et ita maxime fit in præsentia culpa, quæ maximo rigore reservatur, quandiu censuram annexam habet¹. Dixi etiam, *jure communi*, quia jus Pontificium non solet reservare culpas, quod etiam in præsentia culpa observatur, ut notat Navar., in Sum., c. 27, num. 260 et seq.; et Sanc., allegando multos, dicto libr. 2, c. 8. Et nos etiam diximus, tom. 4, in 3 p., disp. 29, sect. 2, n. 8. Episcopi autem per sua statuta synodalia solent reservare culpas, etiamsi non habeant censuram annexam, quod maxime in hoc delicto facere possunt, reser-

¹ Vide in tom. de Pœnit.

vando culpam independentem a censura, ita ut quamvis obtineatur absolutio a censura, nihilominus reservatio culpæ duret, quod in papali reservatione non ita est, ut auctores citati omnes docent. Imo solent aliqui episcopi etiam hæresim mentalem reservare, quod quidem in summo rigore juris facere possunt, quia reservatio non est usus jurisdictionis externi fori, sed est ablatio jurisdictionis pro foro sacramentali, quam Episcopus sicut dare potest, ita etiam auferre. Nihilominus tamen auctores communiter non consulunt, neque laudant talem reservationem propter animarum periculum; nam actus interiores, frequentes et molesti sunt, et difficile cognoscuntur. Et ita etiam ego credo regulariter non expedire. Si autem alicubi fiat, non damno, quia possunt particulares causæ ad id inducere.

3. *Excommunicatio ob hæresim nunc in Bulla Cænæ reservatur, olim solum communicio Eucharistiæ vetabatur.* — At vero de excommunicatione ob hæresim externam, certum est esse Summo Pontifici reservatam, non quidem antiquo seu communi jure, quod in corpore juris canonici inveniatur, sed per Bullam Cænæ Domini. Unde circa jus antiquum, advertere oportet olim propter hoc delictum impositam fuisse lapsis perpetuam communionis privationem, ita ut etiam in articulo mortis eis non daretur, quamvis resipiscerent, ut constat ex Concilio Arelatensi, c. 23, et Concilio Elibertina, can. 1 et 3, ubi Ferdinand. Mendocæa multa de hac consuetudine congerit. Illa vero communionis privatio non erat vera excommunicatio; nunquam enim Ecclesia permisit fidelem penitentem decedere excommunicatum, si detur copia ministri qui possit hominem morientem reconciliare; sed erat privatio solius sacramentalis communionis, ut dictus auctor bene explicat, et aperte colligitur ex can. 3, 18, 47 et 48 ejusdem Concilii Elibertini. Et hoc etiam modo erat mos ille satis rigorosus, licet fortasse illis temporibus conveniens, et ideo discursu temporis moderatus vel ablatum est, ut dixit Innocentius I, in epist. 3 ad Exuperium, c. 1. Unde Siricius Papa, in epist. 1, permisit dari communionem resipiscentibus ab hæresi, saltem in articulo mortis; et dictum Concilium Elibertin., can. 22, id concedit post decennium a paraeta penitentia. Postea vero totum hoc negotium Episcopis commissum videtur, tanquam ordinariis iudicibus hujus delicti, ut sentiunt Carrerius, in tract. de Hæret., num.

70 et sequent., et Simanc., tit. 3, et Cajetanus, in Sum., verbo *Excommunicatio*, cap. 1, et sumitur ex capit. *Presbyteros*, dist. 50, quod in foro judiciali et externo loqui videtur. Loquendo autem de foro conscientie, nulla propria reservatio hujus censuræ in corpore juris invenitur, ut patet ex cap. *Dannamus*, 1 et 2 de Hæret., et ex cap. *Ut officium*, eodem tit., in 6. Nihilominus tamen reservatio quæ fit in Bulla Cænæ, jam est satis antiqua, et vim habet juris communis, et omnino servanda est, sicut rigorose servatur. Unde fit ut nullus præter Romanum Pontificem, cui hæc reservatio fit, possit ab hac censura absolvi, ex defectu jurisdictionis, et consequenter neque a culpa, juxta dicta in priori puncto, quod intelligitur de culpa hæresis externæ; nam per mentalem non incurritur excommunicatio, ut diximus, et ideo sub illa reservatione non comprehenditur.

4. *Primum punctum, de Episcopis.* — Potest autem Pontifex aliis committere potestatem absolventi ab hac censura, et qui illam habuerit, consequenter absolvi poterit. Nec de potestate est difficultas. Dubium autem est in quibus casibus vel quibus personis detur hæc facultas absolventi ab hæresi; in quo quatuor puncta breviter explicanda occurrunt. Primum est de facultate quæ datur Episcopis in Concilio Tridentino, sess. 24, cap. 6 de Reformat., ut possint absolvi ab omni censura occulta: *In foro tantum conscientie per se, vel per Vicarium, suum ad id specialiter deputandum*; et additur: *Etiam ab hæresi occulta per se tantum, et non per Vicarium.* Quod decretum integre et docte explicat in hac materia Sanc., dicto l. 2, cap. 11. Sed quia materia ejus communis est ad alia delicta et censuras, omitto illa quæ generalia sunt, de quibus dixi in tom. 4, disp. 30, sect. 2, et tom. 5, disp. 41, sect. 2. Hic autem tria, quæ sunt magis propria, declarabo.

5. *Episcopi, ex vi Tridentini, non astringuntur ad tollendam hanc censuram ad sacramentum penitentiae.* — Primo igitur explicandum est illud verbum, *in foro conscientie*, quod, licet sit commune aliis delictis, in hoc specialiter est considerandum. Nam per illud non restringitur illa facultas, ut Episcopi non possint illa uti, nisi in sacramentali foro, et præmissa confessione; quia imprimis verba in rigore hoc non significant, et non sunt sine causa restringenda. Deinde quia absolutio ab illa censura potest dari sine absolute a culpa; ergo non est cur limitetur ad sacramen-

tum, quod solum pro absolute a peccatis necessarium est. Imo nec sacerdotium ad usum illius facultatis necessarium est; nam episcopus diaconus, verbi gratia, et nondum ordinatus sacerdos, posset absolvi ab hac censura, et remittere subditum ad quemlibet sacerdotem proprium pro absolute a culpa, quæ jam tunc reservata non esset, ablata censura, juxta dicta in principio. Et hæc est communis sententia, ut in citatis locis dixi, et docet Navar., cons. 11 de Privil., quæst. 2; et Sanc., l. 8 de Matr., disp. 34, n. 29, tandemque fatetur Garcia, de Benef., p. 11, c. 10, num. 138, licet ipse contrarium sequatur.

6. *Sed tantum, ut ablatio non valeat pro foro externo.* — Per illa ergo verba restringitur hæc facultas quoad effectum; nam solum liberat penitentem a censura in foro conscientie, et similiter a pœna in foro Dei, non tamen in foro judiciali et Ecclesiæ. Nam si postea illud delictum ad iudicium Inquisitorum veniat, et sufficienter probetur, poterit reus condemnari pœnis hæreticorum, priori absolute non obstante. Unde obiter deciditur quæstio, quam scribentes de pœnis hæreticorum tractant, an pœna imposita in foro penitentiae hæretico occulto, ab eo qui facultatem habuit absolventi illum in illo foro, liberet eum a pœna ecclesiastici iudicii in foro externo, si postea peccatum ejus in illo foro denunciatur et probetur. Quidam enim dixerunt hujusmodi hæreticum non posse iterum puniri, quia non est duplex pœna propter eandem culpam sustinenda, nec quisquam est bis de eodem crimine iudicandus. Sed contrarium certum est, et communiter approbatum cum Glossa, in cap. *Gaudemus*, de Divort., verb. *Poterit*; et referendo plures tradunt Anton. Gom., lib. 3 Variar., cap. 1, num. 40; et Penha, in Direct., 2 part., comment. 25, § *Rursus altera quæstio*; et Sanc., dict. lib., c. 12, num. 27. Et probatur primo ex dicta particula, *in foro conscientie tantum*; quia, ut dixi, nullum alium sensum vel effectum proprium habere potest. Secundo, quia forum internum et externum sunt diversæ rationis, et jurisdictiones in illis etiam sunt distinctæ; ergo actus unius non impedit actum alterius. Tertio, quia pœnæ utriusque fori ad diversos fines ordinantur; nam penitentia fori interni ad Dei satisfactionem et privatam correctionem penitentis imponitur; pœna vero iudicii externi ad publicam satisfactionem Ecclesiæ, et ad aliorum correctionem et præservationem ordinatur; et ideo, non ob-

stante priori, posterior locum habet, ut recte declarant Zanquin., in tractat. de Hæret., c. 24; et ibi Campeg., in Addit. Et ita responsum est motivo contrariæ sententiæ; proccedit enim in iudiciis et pœnis ejusdem ordinis.

7. *Posse Episcopos hanc facultatem aliis committere, quidam volunt. — Eorum fundamentum.* — *Vicarius multipliciter institui valet.* — Secunda particula in hac facultate explicanda est: *Eis tantum, et non illorum vicariis.* Circa quæ valde dubitatum est an possit Episcopus hanc facultatem alteri committere, seu delegare. In quo dubio multi graves auctores affirmant cum Navar., cons. 11 de Privil., et cons. 4 de Constit., quæst. ult., n. 8 et 9; et sequitur Cord., in Sum., quæst. 8; et Sancius referens plures, d. l. 2, c. 11, n. 22. Fundamentum est, quia illa facultas jure communi delegabilis est, et per illam particulam non impeditur hoc jus commune; ergo neque ita restringitur ad personam Episcopi, ut non possit per alium exercere eam. Major probatur, quia, jure communi, licet facultas absolventi, data personæ tantum, non possit ab ea delegari, juxta caput ultimum de Officiis delegati, nihilominus illa facultas data dignitati, ut perpetuo cum illa duret, tanquam ordinaria censetur, ac proinde delegabilis, juxta cap. ult. de Offic. ordin., juncta Glossa, cum communi Doctorum sententia; hæc autem facultas data est a Concilio episcopali dignitati; ergo est delegabilis. Minor autem probatur, quia illa particula potest habere effectum sufficientem sine tanta restrictione. Nam vicarius potest esse variis modis: quidam est generalis, et quasi ordinarius, ut communiter est vicarius Episcopi; alius potest esse specialis respectu prioris, generalis tamen ad omnes casus occultos ibi Episcopo commissos. Deinde alius potest esse magis specialis respectu præcedentis, ut si ei tantum crimen hæresis committatur; erit tamen alia ratione generalis, si absolute omnes hæreses occultæ illi committantur. Denique specialissimus erit, si, occurrente particulari hæresi occulta, petatur ab Episcopo absolutio, et illam tali personæ committat. Cum ergo Concilium dicit: *Et non per vicarium, excludit generalem vicarium, atque etiam specialem tantum respective, qui sub alio respectu generalis sit; atque ita sufficientem effectum habet illa particula; non est ergo necesse ut etiam specialissimum vicarium excludat, tum quia, cum illa particula sit*

correctiva juris communis, ac proinde odiosa, restringenda est; tum etiam quia moraliter possunt plures casus occurrere, in quibus hæc delegatio necessaria sit, ut si persona absolvenda non possit coram Episcopo comparere, vel propter infirmitatem, vel propter clausuram, vel propter nimiam distantiam; neque etiam Episcopus possit ad illam accedere, vel certe non expediat ut accedat, ne forte rumor aut suspicio oriatur.

8. *Rectius negandum.* — *Id ostenditur ex littera Concilii.* — *Effugium excluditur multipliciter.* — Nihilominus contrariam sententiam tenui in tom. 4, disp. 30, sect. 2, n. 9 et 15, et sequitur Guttier., l. 1 Canoniar. quæst., c. 13, n. 29; et Simanc., tit. 3, num. 6; Molina, tract. 5 de Just., disp. 18, num. 2; Garc., de Benef., p. 1, c. 10, n. 113; Lorea 2. 2, disp. 45, num. 11; Ledesm., in Sum., tom. 2, tract. 1, c. 6, post 20 conclus., difficult. 6. Et considerata vi et proprietate dictorum verborum, ut adjunguntur præcedentibus, censeo hanc sententiam omnino veram in rigore juris. Nam Concilium, in facultate illa generali data Episcopis ad absolvendum a casibus occultis, addidit: *Per se, vel per vicarium ad id specialiter deputandum*; postea vero in particulari concessione circa hæresim occultam, addidit absolutam negationem, *non per vicarium*; ergo exclusit non tantum generalem, sed etiam specialem vicarium; nam in hoc voluit casum hæresis a cæteris distinguere. Quod quidem auctores contrariæ sententiæ coacti fatentur; dicunt tamen excludere specialem, qui alio respectu generalis sit, non tamen specialem simpliciter, seu specialissimum. Sed hæc evasio non potest satisfacere, tum quia est voluntaria, neque habet fundamentum in verbis, cum absoluta negatio omnia destruat; tum etiam quia in priori particula, cum de aliis casibus Concilium dicit: *Per vicarium specialem*, omnes modos tales vicarii specialis comprehendit; ergo omnes etiam postea excludit per absolutam negationem; tum præterea quia eadem ratione posset quis dicere, posse Episcopum creare vicarium ad absolvendum a quocumque casu hæresis occultæ, quod etiam priores auctores admittere non audent. Et sequela patet, quia talis vicarius esset specialis respectu delegationis ad omnes casus occultos, et ita posset limitari illa negatio, ut tantum excludat suum vicarium specialem, qui sit generalis ad omnes casus occultos; tum denique quia Concilium non solum illam negationem

posuit, sed etiam exclusivam addit, scilicet, *eis tantum*; ergo excludit omnem aliam personam. Et ita communiter Doctores, quando de hac facultate loquuntur, dicunt Concilium concessisse Episcopo, ut per se ipsum, et non per alium, possit absolvere.

9. *Satisfit fundamento in n. 7.* — Neque fundamentum contrariæ sententiæ obstat: nam imprimis proprie dici non potest, per illa verba corrigi aut limitari jus commune, quia tunc proprie sit hæc correctio, quando jus commune supponitur, et postea fit limitatio; hic autem non supponitur hæc facultas prius absolute concessa dignitati episcopali, sed simul cum tali restrictione conceditur; ergo jus commune nihil obstat quominus illa restrictio cum omni rigore et proprietate intelligatur. Deinde, quamvis illa verba restringerent jus commune, nihilominus essent non solum in proprietate verborum, sed etiam intra illam ample interpretanda, quia revera non sunt odiosa, sed favorabilia, omnibus pensatis. Addita enim sunt in favorem fidei, qui præferendus est aliis commodis seu considerationibus. Denique propter casus occurrentes qui ibi insinuantur, non est necessaria illa potestas Episcopi ad committendam seu delegandam hujusmodi absolutionem. Duobus enim modis, ut Navar. et alii notant, posset fieri hæc delegatio: primo, simpliciter committendo rem totam presbytero vel confessori, sine alia informatione vel diligentia ex parte Episcopi facta. Et hic modus nunquam est necessarius, et certe moraliter non est expediens, nec juxta Concilii intentionem; nam maxime videtur elegisse episcopi industriam et auctoritatem. Secundo modo posset delegatio fieri, habita prius informatione facti et circumstantiarum ejus, et dispositionis personæ, designando pœnitentiam, tam vindictivam, quam medicinalem. At vero si hoc fiat, jam non erit necessaria delegatio, quia Episcopus potest per se absolvere a censura personam, quantumvis absentem, et tunc, ablata censura, aufertur pontificia reservatio culpæ, ac proinde poterit ordinarius confessor illam absolvere. Quod si præter reservationem pontificiam culpæ, adjuncta sit etiam episcopalis, tunc quoad hanc partem poterit Episcopus committere vices suas; ergo nunquam illa delegatio est moraliter necessaria.

10. *An dicta Episcoporum potestas ad absolvendum ab hæresi revocata sit.* — *Opinio negans esse revocatam.* — Ultimo vero dubitatur ab auctoribus circa hanc facultatem, an

perseveret in sua vi, an revocata sit? De qua re est magna dissensio inter modernos Doctores, quæ orta est ex clausula Bullæ Cœnæ, per quam facultas absolvendi a casibus Cœnæ soli Pontifici reservatur. Et quoniam in verbis illius clausulæ fuit varietas in Bullis Pii V et Gregorii XIII, et postea Sixti V et Clementis VIII, standum est ultimis verbis S. D. N. Pauli V, quæ videntur conformia verbis Pii et Gregorii, et sic habent: *A prædictis sententiis nullus præter Romanum Pontificem, etiam prætextu quarumvis facultatum et indulgentiarum quibuscumque personis, etiam episcopali vel majori dignitate præditis, per nos et dictam Sedem ac cujusvis Concilii decreta in genere, vel in specie concessorum, absolvere possit.* Multi ergo Doctores, non obstante hac clausula, dixerunt, prædictam facultatem Episcoporum non esse illis ablatam. In hanc partem inclinavit Navar., dicto cons. 1 de Const., q. ult., et dicto cons. 41 de Privileg., ubi multa objicit contra quamdam declarationem Cardinalium in contrarium; idem in Summ., capit. 27, num. 260. Inclinat etiam Simanc., tit. 3, num. 6, quamvis tantum sub conditione loquatur. Idem supponit Campeg., in Additione ad Zanquin., dicto cap. 34. Tenet Guttier. retractando contrariam sententiam, quam prius tenuerat dicto libro primo Canoniar. Quæst., cap. 13; et ex Scholasticis, hoc secuti sunt Bannez, et Aragon. 2. 2, quæst. 11, art. 4, et Palacios, in 3, dist. 23, disp. 7, et plures Summistæ, quos refert Sancius statim referendus; et sequitur Henriquez, alios referens, l. 6, c. 14, n. 7, litt. M, ac tandem Lorea 2. 2, disp. 45, n. 10.

11. *Ejus fundamentum.* — *Bannez redarguitur.* — Fundamentum hujus sententiæ est, quia clausula Bullæ non cogit ut dicamus hanc facultatem esse revocatam, neque alia via nobis authentice constat de hujusmodi revocatione; ergo credenda non est. Consequentia videtur evidens, tum quia concessio Concilii est certa et evidens; ergo in dubio non est ab illa recedendum, maxime cum episcopi sint quasi in possessione illius juris; tum quia illa facultas data est a Concilio cum magna consideratione et consultatione, quia visa est moraliter necessaria ad remedium animarum; ergo non est facile credendum, esse revocatam, nisi evidenter constet. Minor item principalis argumenti nota videtur, quia nullum aliud pontificium rescriptum profertur, unde id constare possit. Et licet aliqui auctores referant nonnullos Pontifices id declarasse, testi-

monia hujusmodi privata sunt, quibus Episcopi credere non tenentur, quia licet dicti auctores non mentiantur, decipi per famam vel rumorem potuerunt. Et præterea non constat qualis fuerit talis revocatio, vel quantum duraverit. Major autem, de clausula Bullæ, ad quam tota hæc revocatio reducitur, probatur a Bannez supra, quia Bulla non revocat facultates datas Episcopis vel aliis ad absolvendum, sed datas pœnitentibus ad eligendum qui possit eos absolvere. Sed hoc manifeste est contra verba Bullæ; nam revocat facultates datas etiam Episcopis, et addit, *etiam in Conciliis*; Concilia autem non dant pœnitentibus facultates ad eligendos confessores. Magis apparet est responsio Navarri et aliorum; nam lex specialis, etiamsi anterior sit, non revocatur per sequentem generalem, sed potius hæc per illam limitatur, nisi expresse et in specie illam revocet, ut supponitur ex materia de legibus. Sed in præsentia, lex Concilii specialis est; verba autem Bullæ sunt generalia, quia non specificant casus occultos, de quibus in specie Concilium loquitur; ergo Bulla non revocat Concilium, sed potius Concilium Bullam restringit.

12. *Opinio affirmans.* — *Fundamentum hujus opinionis.* — Nihilominus contrariam sententiam docui tomo 4, disput. 30, sect. 2, numer. 11, et tomo 5, disput. 21, sect. 3, numer. 5, licet priorem non improbabilem censuerim; estque sententia hæc communiter recepta, quam postea docuit Navar., dicto cap. 26, numer. 275; Molin., tomo 4 de Justit., disput. 64, numer. 8; Toletus, in Summa, libro 1, cap. 30, et libro 4, capit. 4; Majol., libro 6 de Irregul., cap. 46, numer. 6; Azor, tom. 1, lib. 8, capit. 9, quæst. 3 et cap. 10, quæst. 10; Hugolin., de Casibus Pontifici reservatis, 2 part., cap. 2, § 4; Penha, in Director., 3 part., comment. 141, post quæst. 92; ac denique plures alios referens, in hanc partem inclinavit Sanc., dicto lib. 2, cap. 11, numer. 26; plures etiam citat Garcia, de Benef., p. 11, cap. 10, n. 155; Ægid., disp. 14, de Excommun., dub. 16, num. 243. Fundamentum est, quia verba Bullæ videntur satis expressa, præterquam quod ita sunt sæpius declarata.

13. *Judicium auctoris, primo quoad jus.* — *Deinde quoad factum.* — Mihi ergo videtur in hoc puncto partim esse dubium de jure, partim de facto. Dubium juris est, an verba Bullæ præcise spectata, et secundum regulas juris, sint revocatoria Concilii. Et in hoc probabilius quidem mihi videtur sufficere ad hujusmodi